

Nro 39.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Költ Bétsben Novembernek 12-dik napján 1793.
esztendőben.*

Török Ország.

Igen fényes pompával ment végbe múlt 16. napnak 7-dik napján az Orosz követnek *Konstantinápolyba* lett bé menetele, mellyet azért kívánnyuk Erd. Olvasóinknak maga vaióságában előadni, hogy ki ki láthassa és tanulhassa meg, mi-némű tzeremoniákkal szokott végbe menni az Európai keresztény Fejedelmek által a' *Konstantinápolyi* udvarhoz küldetett követeknek bé menetelek. A' várostól fél órányira, mingyárt a' napnak fel jövése után, igen nagy vendégség készített, mellynek végződése után az oda gyűlt-fő Törökök ki indútanak; 130 *Chiauzok* mentenek

előttök (a); 1000 *Jantsúrok* állottanak két felől az úton, a' kik arra vigyáztanak, hogy ez a' pompás bé menetel a' nézőknek soksága által, valami módon meg ne háboritasson; 40 hadi muzsikuskok pengették fizeszámaikat; 100 Orosz gyalog katona, 200 dragonyos, 50 vasas, és 30 huszár követték az Orosz követet. Eleibe mentenek a' *Konstantzinápolyban* lakó Dragománok (igy nevezetnek a' napkeleti birodalmakban, nevezetesen a' *Konstantzinápolyi* udvarnál múltató talmátsok, a' kik az idegen követeknek követtségeiket a' Török Császárnak, a' nagy Vezérnek, és a' Divánnak meg szokták magyarázni), és kereskedők, és vele égyütt vissza tértenek a' városba. A' bé menetel reggeli 9 órától fogva, estvéli 10-edfél óráig tartott. Önnön maga ugyan az Orosz követ nem hintón, hanem paripán lovagiott bé, számos Orosz és Török hadi tisztek által kíséreltén: még is mindazáltal igen betses és lép hintó ment utánna, melly mellett 4 kengyel futók, 24 forma ruhás inasok, 12 komornyikok, 's utánna 4 hajduk mentenek. Magát a' követet 12 *Sohadúrok*, az az, Török lovasok követték, egy egy vezeték paripát tartván kezeiken. A' *Konstantzinápolyban* lévő keresztény követek is, nem csak ki mentenek tiszteletére, hanem égyfizersmind izifra köntösű inasokat, 's ékes fizeszámú paripákat küldöttek eleibe. Estéli tize dfél órakor ön ezen pompás bé menetelnek vége, mellyet égynehány ezer fáklyák ékessitettek. A' követ *Asában*, *Konstantzinápolynak* leg szebb külső

- (a.) Chiausoknak nevezetnek Török Országban
1. A' Török Császárnak ajtón állói.
 2. Azok a' közönséges birák körül szolgáló emberek, a' kik a' perlekedő feleket törvénybe szokták idézni. Az elsőbb rendbeliek mintegy 50 vagy 600-an vagynak, és naponként 12-40 asper a' fizetések; (egy asper teszen másfél krajtzárt) kard, tegz, nyíl, és egy rövid

városában szállott bé, a' számára rendeltetett palotába. A' mint hallatik 6 hónapig fog rendkívül való követtsége tartani, a' melly egész idő alatt tsupán maga személlére nézve, naponként 1000 piaster, az az 160 arany vagyon a' Török udvartól rendeltetve; sőt még azok a' 60 házak is, mellyek, mind magának, mind hozzá tartozóinak lakásokra rendeltettek, a' Török udvartól vétettek fel, és mind egyikért 12 -- 40 piaster fizettetik naponként (eggy piaster téfzen egy forintot és 30 krajtzárt). Es így könnyen egy milliomra fog menni az Orosz követnek *Konstantinápolyban* való múlátása, ide nem számlálván erre a' fényes bé menetelre tett költséget, a' melly többbe került egy millió piasternél. Minden eshető rendeletlenségeknek el távoztatására, kemény büntetés alatt meg vólt tiltatva, hogy senki is azon úttzában ne mennyen, a' mellyen vala az Orosz követnek által menetele; ellenben minden ablakok tömve vóltanak nézőkkel, úgy annyira, hogy 50 piastert is kellett egy ablakért fizetni.

Tsak a' rendkívül való környülállásokban szokott a' Török Császár más udvarokhoz követeket küldeni, a' kiket a' bé vett szokás szerént azok a' Fejedelmek szoktak tartani, a' kikhez az ilyen követek szoktak küldettetni, még pedig attól a' naptól és órától fogva, a' mellyben azon Fejedelemnek tartományában bé lépnek. — Hasonló módon bánik a' Török ud-

N 2

bot a' fegyverek, mellynek felső végén egy vastag gomb vagyon, törökül *Topous-nak* neveztetik. Ezeknek vezérek a' *Chiaus Basa*, a' Török udvar fő tzeremoria mestere. Ezek a' *Chiausok* többnire *Renegatokból*, az az,

var más Európai Fejedelmeknek rendkívül való követtyeikkel. A' rendes követeknek ellenben, a' kik Residenseknek neveztetnek, és szüntelen Konstantzinápolyban vagynak, tsak addig fizet, míg a' Török Országi határról *Konstantzinápolyba* bé érnek, annakutánna pedig egy krajtzárt sem.

A' leg újabb tudósítások szerént, nemcsak meg nem rettent az ellene küldetett *Romaniai* Beghlerbégtől, *Mahmút Scutari Basa*, sőt inkább kevés hiv embereivel égygyütt a' *Scutari* tsak nem győzhetetlen várba vévén magát, katzagja a' *Konstantzinápolyi* udvarnak halállal fenyegető vezérjét.

Spanyól Ország.

Borchese Admiráltra bízott, 15 linea hajóból, és három fregattából álló Spanyol flotta erősen készitetik, és rövid nap szélnek fogja vitorláit bocsátani, és a' *Madérai* sziget mellé menni, 's ott várni a' *Vera-Cruzból* jövő gazdag kereskedő hajókat (*Madéra* az Atlanticum tengernek egy nevezetes szigettye, és az *Azori* 's *Candari* szigetek közt fekszik, 1420 esztendőben találtatott fel a' Portugallusok által. *Vera-Cruz Mexicónak* egy nevezetes kereskedő városa, minden Amérikából Európába hozattatandó portékáknak, és productumoknak magazinuma). Sept. 26-dik napján olly rettentő Isten ítélete támadt *Ildefonsónak* környékén (*Ildefonsó* a' Spanyol ki-

Mahumedanusokká lett keresztényekből állanak, és mivel tsak nem mindnyájan sok jele nyelveket értenek, gyakorta követségben küldtetnek más Európai udvarokhoz. — *Illyer* *Chiausok* által szokta a' Császárnak a' Gyanságba esett *Basáknak* fejéiket vétetni.

rdlyoknak új Castiliában fekvő múlató palotájok) hogy minden folyó vizek 's patakok fel duzzadván ki öntöttek, az egész környéket bé borították, a' házakat, 's más épületeket széllyel szaggatták, a' fákat tövestül együtt fel forgatták, és sok szerentsélen lakosokat meg fojtottak. Az *Ildefonsi* királyi kertnek nagy részét is úgy annyira meg rontották, hogy egynéhány 100 ezerre megyen az okoztatott kár.

A' *Madritti* Sept. 11-dik napján költ levél *Tulon* városának el vétetéséről következő különös környülálításokat ad elő: *St. Julien* Frantzia Vítze Admirál, a' ki is leg inkább ellenkezett a' városnak *Hood* Admirálnak által adattatásában, semmi útát módat nem találván onnan való el fatására, el rejtetett a' városban, hanem úgy sem tartván magát bátorságosnak lenni, egy kis hajóra ült 's egyenesen *Lord Hoodnak* hajójára ment, 's néki világosan meg vallotta, hogy ő bizonyosan kéfzen várta, és úgy öfzve rontotta volna az égyyesült Spanyól hadakozó hajókat, hogy lehetetlen lett volna nékiek fel tételeikben bődögólni. De mivel 7 linea hajók töle el pártoltak, és az égyyesült hajókat szemlélyén mingyárt fejer vitorlákat ragasztottak hajóikra, lehetetlen vólt volna nékie meg maradott 10 hajóival rajtok gyözedelmeskedni. Leg ottan *Langára* Spanyól Admirálhoz küldötte ötöt *Lord Hood*, a' pedig mint hadi foglyot *Bartzelonába*. *Tulonnak* Olalz Ország felé fekvő erősegeit a' Spanyólok, a' Frantzia Ország felé fekvőket pedig az Anglusok foglalták el, és mind a' linea hajókon, mind a' básiyákon fekvő ágyúkat demontirozták, az az, hafzon vétel nélkül valókká tették, lavettáikat magok hajóik, ra horták, és a' tüzes golyóbisokat öntő kementzéket is le szaggatták.

Portugullia.

Az Anglusoknak segítségekre küldetett Portugalliai hadakozó hajók még eddig is a' *Portu-*

mítli ki kötő helyben feküsznek, és a' mint hal-
latik, nagyon uralkodik a' hajós legények és ka-
tonák közt a' tengeri nyavalya. — Sept. kezde-
tében egynéhány gazdag kereskedő hajók érke-
tenek *Fernanbuohból*, és más Portugalliához tar-
tozó Amerikai tartományokból a' *Tagus* vizébe,
's mindnyájan azt vitték oda hirül, hogy a' Por-
tugalliai Amerikai tartományokban nagy készü-
letek tétetnek, félvéu a' Frantziáknak reájok
való ütésektől.

Olafz Ország.

Rómából iratik, hogy Pápa ö Szentsége ágy-
ban fekszik a' podagrának kinnyai miatt, hanem
tellyes reménység vanyon hová hamarabb lejen-
dő meg gyógyulásához. Oct. közepén holt meg
Rómában Ranieri Fnochietti Kárdinal életének 78
elztendejében, kinek halála által 3 Kárdinalisi
hely tétetett üressé.

Eppen úgy bánt a' *Génuai* közönséges tár-
sasággal a' *Londoni* udvar, mint a' miképen bánt
a' Florentziai udvarral, t. i. világosan meg izen-
te néki, hogyha fegyvert nem fogánd a' Frantzia
nemzet ellen, ellenségesképpen fog vele bánni.
Ezen categoricus izenet után egynéhány izben
gyűlést tartottanak a' *Génuai* Dogé és Tanács,
mellyeknek végződése után kurirokat küldötte-
néhány Európai udvarokhoz. Ezeknek visszate-
résektől függ a' *Génuai* köz társaságnak maga
meghatározása; az alatt is pedig a' *Génuai* ki kö-
tő helyben fog az Angliai flotta tartózkodni.

A' mint a' környülállások mutattyák, a' *Ró-
mai* Sz. Pápa is a' Frantzia nemzet ellen való
hadakozásra fogja magát meghatározni, melly-
nek előjáró postája ez, hogy 2000 gyalog és lo-
vas katonát parantsolt *Tulonba* küldtetni, az
oda ment, és ez után is oda menendő Európai
seregeknek öregbitetésekre.

Charteaux Frantzia Generálnak serege *Tulon*-hoz érkezvén, egynéhány hafznos helyeket el foglalt, 's azokból akarta a' Frantzia köz társaságnak ellenségeit meg támadni. Ellenek menvén az égyyesült Angliai, Spanyol, és Nápolyi seregek rajtok ütöttek, meg futamtatták, minden ágyuzó szerfzamaikat el nyerték, és mintegy 500 patriótát terítették a' földre. A' mint iratik, igen derekasan viselték magokat ebben a' tsatában a' Nápolyi seregek.

Nagy Britannia.

Eggy közönséges proclamatiót hirdettetett ki a' *Londoni* udvar, mellyben tökéletes békességet ígér azoknak a' Frantziáknak, a' kik a' *Tuloniáknak* példájokat követvén, magokat az Angliai király kegyelmébe ajánlani fogják. Világos okait adja ezen írásban, a' mellyek által a' Fr. nemzet ellen való hadakozásra inditatott. Leg nevezetesebb indító okai vóltanak az Anglusokkal szövetséges nemzetnek az Hollandusoknak törvénytelen meg sértetések, 's az ellenek indított hadakozás; a' Fr. régi constitutióinak, 's avval égygyütt a' királyi méltóságnak el rontatása; az ártatlan királynak *XIV Lajosnak* meg ölettetése; Európa tsendességének és bátorságának meg háboritása s. a. t.

Orosz Birodalom.

Múlt hólnapnak 6-ik napján tartatott *Péttersburgban* a' Muszka nagy hertzeg első szülött fiának, ugyan tsak az ifjú Muszka nagy hertzegnek *Sándor Pawlovitsnak* el jegyeztetett mátkájával, a' *Baden-Durlachi* Marchionak *Károly Fridricknek* *Louisa* nevű leányával öszve lett párosításának innep napja. A' hertzeg allzony *Ersébeth Alexiova* nevet kapott az Orosz vallásra lett által térése után, a' ki is 1779 esztendőben, Jan. 24-ik napján született e' vilagra, és így jövő *Januariusban* lélzen 14 esztendős; maga a' nagy hertzeg is, a'

ki 23 dik Decemb. 1777-ben született, igen gyenge ifjú. E két fejedelmi izemélyeknek öfzve lett párosodások előtt néhány napokkal, Császári módon meg ajándékoztattak az ifjú nagy herczegnek nevelői, n. m. Gr. *Soltikov* Generál 7000 jobbbágygal, 100 ezer rubellel és 25 ezer rubel elzendei fizetéssel, rendes fizetésén kívül. — *Protassof* Gen. Lájtinánt 3000 jobbbágygal, 3000 rubel elzendei fizetéssel, és a' *Newski Sándor* ordojával. *Harpe* Oberstlájtinánt 1000 rubellel, és 2000 rubel elzendei fizetéssel.

Frantzia Ország.

Az *Zvenioni* gazdag Zsidók kintseiknek el rejtésekre koporsókat csináltak, 's azokba rakván, mind pénzeiket, mind arany 's ezüst edényeiket el ásták temető kertekbe. Nem régiben ismét el akarván temetni ezüsből készült halottaikat, megajdították némelleyek, hogy rendkívül nehezen vitetett a' koporsó: ahozképest meg állítván a' hőt kísértőt, fel nyitották a' koporsót, és igen sok ezüst 's arany pénzt találtak abban. — Tustára adatván a' polgári előjáróknak ezen történet, leg ottan strázsák küldettek a' Zsidók temető kertébe, és egynéhány új sirok fel nyitattván, nagy kints találtak az azokba záratott koporsókban, mellyek *Párisba* küldetttven a' pénz verő házakba vitettek, és már most újabb életet kapván e' világnak minden részeiben futkosnak.

*Barerne*k javasolására azt végzete leg közelebb a' N. Gyűlés, hogy a' *Lyon*i Rojalistáknak örökségeik éppen úgy adattassanak el, mint a' miképen el adattak a' hazájokból ki költözött Frantziáknak jószágaik.

A' Frantzia háború tüzeinek ki lobbanásától fogva Prussia *Westfalián*nak fő városában, *Hann-*

ban tartózkodnak a' meg holt Fr. királynak két testvérei a' Provintziái és *Artésiai* Grófok. — Ezekhez már eggynehány izben levelet küldöttek a' Pictaviumban táborozó Rojalistáknak vezérei, de még ekkorig egyy posta sem mehetett hozzájuk békességben, némelleyek el fogattattak, némelleyek pedig meg ölettettek a' patrióták által. Végtére két nemes Frantzia válalta magára a' postaságot, kiknek égyyike a' tengeren el veszett, másika pedig *Hammba* érkezett a' rea bizatott levéllel, mellynek következendő foglalattya vala:

„ Felséges Hertzeg! Mi, a' kik meg nem szününk
 „ királyunknak eseten szomorkodni; mi, kik ki-
 „ rályi hertzegségedet Fr. Ország Generál Láji-
 „ nántjának lenni tartjuk; mi, kik a' szerentsét-
 „ len Delfinus mellett fegyvert fogtunk, 's kézsek
 „ vagyunk érette utolsó tsepp vérünket is ki on-
 „ tani — mi, a' kik alsó Andegaviának, és kis
 „ Britannia egygy részének példáját követvén,
 „ leg elsöben támadtunk fel a' királynak gyüko-
 „ sai, az Istennek, és szent tiszteletének ellensé-
 „ gei ellen, alázatosan jelentjük azon buzgó ki-
 „ vánságunkat, melly szerént mind mi, mind bá-
 „ tor katonáink kívánnuk hertzegségedet sere-
 „ geink előtt szemlélni, 's általa a' ditsőségnek
 „ és betsületnek mezejére vitettetni. Jöjjon hoz-
 „ zánk hertzegséged, hogyha Sz. *Lajosnak* unö-
 „ kája vezérteni fog bennünket, sokkal nagyobb
 „ előmeneteleket fogunk tenni, 's több győzedel-
 „ meket szerzeni. Bizonyunkra mondjuk, hogy-
 „ ha köztünk egygy olly királyi hertzeg lejend,
 „ a' ki annyi királyoknak unokája, a' kit mi
 „ egyenlőképpen szeretünk, tisztelünk, és betsü-
 „ lünk, mi valósággal győzhetetlenek leszünk. —
 „ Hogyha mindazáltal a' környülállások és tche-
 „ tellenség miatt nem tellyesithetné hertzegséged
 „ kívánságunkat, leg alább tselekedje velünk azt
 „ a' kegyelmességet, és küldjön hozzánk egyy
 „ tellyes hatalommal fel ruháztatott Generálist,
 „ vagy pedig egyy olly más személyt, a' kihez
 „ tellyes bizodalma vagyon hertzegségednek, ép-
 „ pen úgy fogunk mi ennek engedelmeskedni,

„ mint engedelmeskednénk hertzezségednek, ha
 „ köztünk jelen volna. A' leg mélységesebb meg
 „ alázodással vagyunk és maradunk királyi her-
 „ tzezségednek alázatos szolgái a' catholicus és
 „ királyi seregeknek kormányozó Generálisai, és
 „ az igazgató fő tanátsnak tagjai. Irtuk *Châtill-*
 „ *lonban* 18-dik Augusti, XVII *Lajos* király ural-
 „ kodásának első éftendejében.

Miként tsábittsák a' Frantzia tyrannusok a'
 Frantzia nemzetet, ki tettik azon jelentésekből,
 mellyeket múlt Octob. végén mind a' Spanyol,
 mind a' Cs. K. égygyésült seregekkel való ütkö-
 zetekről közönségesekké tettek. Az elsőbkek-
 ről azt mondják, hogy *Perpignánon* alól el üzet-
 tek, és hogy egyéb hátra nintsen, hanem hogy
 vissza térjenek hazájokba, oda is pedig békesség-
 ben nem fognak menni. Hogy egész *Aragonia*
 rémülésben légyen, halván a' Frantziáknak *Ca-*
taloniába lett bé ütésekét. Hasonlóképpen be-
 szélnek *Sabaudiáról* is, 's azt hazudják, hogy ot-
 tan 6000 *Pedemontánusok*nál több velt el. —
 A' Flandriában táborozó Frantzia seregektől ily-
 lyetén hazug tudósítást vett a' N. Gyűlés: Győ-
 zedelmet vettek a' republicanusok a' szövetsé-
 ges Fejedelmeken, ezek el tűntek, mi pedig a'
Mobözsi lakosoknak és őrizetnek öröm kiáltásaik
 közt mentünk bé a' városba. Harmadfél nap tar-
 tott a' tsata, a' mellyet ma reggel ismét meg akar-
 tuk újjítani, és már hadi rendbe állottak vitéze-
 ink, a' midön tudunkra adatott a' spionok által,
 hogy az ellenség el ment, mellről bizonyosab-
 bakká tétetvén, holt testekkel telyes tábor helye-
 ket el foglaltuk. Egész 17 nap dolgoztak ellensé-
 geink annak bé sántzolásán, és mindnyájan olly
 hiedelemben vóltanak, hogy senki is ki nem üz-
 heti őket azokból; azonban ellenkezőképpen tör-
 tént a' dolog. Három izben tett *Koburg* próbát,
 de eggyfzer sem érhethe el fel tett tzellyát, min-
 denkor diadalmaskodtak vitézeink, és ha e' tör-
 ténetről tudósítani lehetett volna a' *Mobözsi* őri-
 zetet, minden hadi eszközeit el nyertük volna a'

ellenségnek s. a. t. — Fel olvastatván e' képtelen, és hazug jelentés a' N. Gyűlésben, azt végezte a' Flandriai táborozó seregekről, hogy az a' köz társaság iránt igen érdemessé tette magát.

A' napnyúgoti táborozó seregek azt parantsolta a' N. Gyűlés, hogy Octob. 20 dik napjáig egészlen el nyomják a' *Vendei* osztályban lévő Rojalistákat: azonban azt a' hirt vette Oct. 20-ik napján, hogy *Cholet* és *Mortagne* városoknál egyebet el nem vehettek. Az *elsőbről* azt írta a' Frantzia kórmányozó Generál, hogy két óráig tartott ágyuzás után azt el foglalta, és mihelyt ki nyugtattya seregeit, mingyárt a' többi pártos városok ellen fog indulni, és minden Rojalistákat ki irtani. — Az Olasz Országai Frantzia seregekhez küldetett N. biztosok, azt adták a' nemzet képviselőinek tudokra, hogy számos batallionokat állítottak ki, de mivel fegyverek nints elegendő, *Marsiliába* fognak menni, 's onnan pedig egyenesen *Tulon* ellen. — *Lyonban* egy oly levél találtatott, mellynek 20 ezer gazdag lakosok írták neveiket alája, 's arra kötelezték magokat, hogy készebbek lesznek meg halni, mintsem többé a' N. Gyűlésnek engedelmeskedni.

A' leg újabb *Párisi* újságokból olvassuk, de tellyességgel nem hihettyük, hogy a' *Vendei* osztályban tökéletesen meg nyomattak, és izélllyel szorattak volna a' Rojalisták,

Ott ugyan, ha hitelt lehet adni a' *Párisi* újságoknak, el nyomattak a' Rojalisták; hanem újabb nyúghatatlanság és békételesség ütötte ki magát *Langvedociában*. Úggy hallatik, hogy a' *Lyonból* el futott Rojalisták ottan gyűllötenek volna öfzve, 's azok kezdették volna a' nyúghatatlanságot. A' *Lyonból Tulon* városa ellen küldetett patrióta seregeknek meg parantsoltatott, hogy útyokban azokkal is úgy bányanak, mint a' *Vendei* osztálynak lakosival. *Tulon* ellen éppen azt végzette a' N. Gyűlés, a' mit *Lyon* ellen végzett vala; ennekfelette azt is meg határoz-

ta, hogy a' melly városokban valamelly pártol-
kodás támadand, azokban semmi fegyveres ház,
semmi fegyvert művelő mülhely, semmi ágyút és
ágyú golyóbist öntő kementze, semmi eleséges
tárház ne építtessen. Ennekfelette azt is végzet-
te a' N. Gyűlés, hogy a' melly Frantzia város
ennekutánna, kemény ostromoltatáson kivül fel-
adandja magát az ellenségnek, hogyha vissza vé-
teténdik, örökre el pusztitasson, 's hasonlóvá té-
tessen a' pusztá földhöz.

Hadi Történetek és Környüldállások.

A' Frantzia patrióta seregek ugyan erőssen
senk a' fogokat *Nieuport* ellen (*Nieuport* Austriai
Flandriának nevezetes városa és ki kötő helye,
Ostendétől 3 mélföldnire, jól meg vagy on erősí-
tetve, és hogyha a' környüldállások úgy kívány-
nyák, könnyen viz alá lehet annak környékét
tenni, a' sok vízi tsatornáknak segítségével által)
de igen keveset gondolnak velek a' lakosok, a'
kik áthatatosan el tökéltették magokban, hogy
utolsó tsepp véreikig fogják magokat az ellenség
ellen védelmezni. — *Meninben*, ugyan Austriai
Flandriának egy városkájában, a' hová nem ré-
giben bé tsaptanak vólt a' Frantziák, hallatlan
kegyetlenséget vittének végbe, sem a' lakosok-
nak, sem a' templomoknak, sem a' temető he-
lyeknek nem kedveztenek.

Brüsszelből iratik, hogy *Ypres* városát is, a'
melly hasonlóképpen Austriai Flandriában fek-
szik, keménnyen fenyegették, hanem *Kourtraj* alá
menvén, keménnyen vissza verettek. — *Orchies*
és *Denain* ellen sem bóldogúlhattak, hanem kéu-
telenitettek 600 embereiknek, és 5 ágyúiknak veszt-
ésegekkel magokat vissza vonni. — *Valentzia* és
Bouchain közt is sokat vesztettenek Octob. 23-dik
napján.

Ugyan *Brüsszelből* iratik, hogy Gróf *Klerfő* hadi tármester keményen meg verte volna őket *Menin* alatt, 's többet le vágott volna közzülök 5000, e' mellett minden bagázsájokat, és hadi eszközöket el nyerte; de még is ki nem űzhette őket *Meninből*. — Báró *Alvintzi* F. M. Lájtnánt egészségtelensége miatt, Gróf *Kinszki* F. M. Lájtnánt kormányára bizattak a' *Menin* és *Chi-zoing* körül táborozó Cs. K. seregek, a' ki is a' múlt hólnapnak 28-dik napján az Anglusokkal égyetemben a' *Meninben* fekvő Frantziákat meg támadta, a' várost keményen lövöldöztette, és minekutánna meg némitotta volna a' Frantzia ágyúkat, magokat is ki űzte onnan, minekutánna 5 vagy 600 embert le vágott 100 el fogott, 5 ágyút, 4 puskaporos talyigát, és 3 bagázsias szekeret a' lovakkal égyütt nyert volna. Ezen tsátában igen jelesen viselték magokat *Malovetz* fő Strázsamester Gróf *Sztáray* regementéből, és a' mint már minap említettük, *Wajna* fő Strázsames-ter *Eszterházi* hufzár regementéből.

Manheimből érkezett magános levélből olvas-suk, hogy múlt hólnapnak 28-dik napján valóság-gal el kezdetett *Landaunak* kemény ostromoltatá-sa, és hogy oda bé vétetett bombák és tüzes go-lyóbisok által gerjesztetett tűz sok szép épülete-ket meg emésztt. A' Frantzia őrizet igen rit-kán felel az ostromlóknak tüzére, kétség kívül nem nagy bövségében lesznek a' puskapornak, és ágyú golyóbisoknak.

A' *Bádeni* Marchionátusból iratik, hogy nem sokára újjabb szerentsét fog Gr. *Wurmser* próbál-ni, a' minthogy néhány német birodalombeli ba-tallionokat *Weisenburgban* és *Lauterburgban* hagy-ván, egész erejét ölzve húzta.

A' *Rajna* mellől Novemb. 2-dik napján kül-detett levélből láttyuk, de még eddig bizonyosan nem tudhattyuk, hogy *Landau* a' nevezett napon dél utáni 4 órakor fel adta volna magát az os-tromló Prussiai seregeknek capitulatio mellett,

úgy mindazáltal, hogy az ottan lévő Fr. őrizet fogságra vitetessen.

Ugyan akkor, a' midőn ezek történetek volna, vigyázó seregeinknek bal szárnyára is reá ütöttek a' Frantziák, kikkel nemcsak szembe szállani mérésztelt Gr. *Gyulay* az Odonel szabad seregének fő Strázsamestere; hanem égyfzersmind elmés mozgásai 's ide 's tova való fordulásai által mind addig tartóztatta őket, valameddig *Grubor* Gróf Szárny gyalog regimentének Obestere egy divisió gyalogsággal oda érkezett, 's amazokkal öfzve kapsolván magát vissza úzte volna őket.

Octob. 24-dik napján mintegy 14 vagy 15 ezer főből álló Frantziáság támadta meg *Kray* Gen. Májort, a' ki is seregeinknek egy részével *Orchies* mellett állott vigyázaton. Noha ennek az Austriai hérósnak az ellenséghez képest, csak egy maroknyi vala serege, még is mindazáltal nemcsak ditsőségesen tudta magát védelmezni; hanem a' mit leg inkább lehet tudálnunk, 6 vagy 700 küldött a' Frantziák közül a' más világra, allig lévén uépe között 100 holt és sebes.

Gr. *Wurmser* napról napra öregbiti győzelmének számát. Akárminat iparkodjék az ellenség, 's akár mennyire szaporítsa fegyver viselőinek számát, semmiképpen nem bőidogúlhat, mindenütt nagy veszteséggel verettetik vissza. — Octob. 23-dik napján történt tsatában, mellyben *Sándor Leopold* fő hertzeg, és *Nádor Ispán* huszár regimentének érdemes fő Strázsamestere *Ürményi* úr boises életét el vesztette, több maradt 450 Frantziánál a' vérnek mezején, seregeink közül pedig 32 ember esett el, és mintegy 108 kapott sebet. Ebben a' tsatában *Hotze* Gen. Májor volt a' kormányozó, a' kit is okos rendelkezéseiért 's vitézségeiért különösön ditsér Gróf *Wurmser*, a' Fels. hadi Cancellariához küldött jelentésében. Ditséri e' mellett Gr. *Gyulay* Oberstlajtnántot 's szabad seregének vitéz kapitányát *Ötvös* urat is.

Magyar Ország.

Szigetről Múramaros Vármegyében 17-ik Oct. 1793 elztend. egyy igen érdeemes, és tudos barátunk ezt írja. Újságban egyebet írni nem tudok, hanem tsak ezt, hogy bátor ez a' mi *Múramarosunk* igen hideg tartománynak tartatik, még is meg esik, hogy kéttzer is terem a' gyümölts benne. Az idén is találtatott itten másodszor termett megy, melly tsak nem egészlen tökéletességre ment. Ez előtt ötöd nappal tulajdon magamnál volt egyy olly alma ágatska, mellyen 5. másodszor termett almátska láttatott. A' nagyobb és középső volt akkora mint egyy közönséges dió. Ritka jelenés, kiváltképen a' *Carpatus* hegyek alatt.

* * *

Jelentés.

Ama halhatatlan érdemü *Szélesi Pálnak* a' Nagy Körösi Gyülekezetnek leg hiresebb lelki tanítójának egyy heti könyörgései találtatnak Pesten a' Nagy Körösi háznál *Szalay Pálnál*. — A' nyomtató papiroson lévő munkának árra 25 kr. az író papiroson lévőnek pedig 40 kr. Mellyre nézve minden vallást szeretők, a' kiknek e' munkát tettik, a' meg határozott helyen jelentsék magokat.

Nagy Körösi Szalay Pál.

* * *

Méltán örvendhetnek az igaz Magyar hazafiak, hogy már most nemtsak a' született Magyarok közt, hanem azokban a' városokban és iskolákban is szorgalmasan tanítatik a' Magyar nyelv, a' hól ennekelötte a' német és tóth nyelvek vóltanak divattyokban! Ezt bizonyittya a' *Poson, Szepes, Sáros, és több Vármegyékbeli*

Evangelica iskoláknak ditséretes példájok, melyekben mindenütt közönséges Magyar nyelv tanítók állitattak bé, és nagy haszonnal tanítják kedves nemzeti nyelvünket. Az illyetén iskolákban szükséges a' jó Magyar Grammatica; az az, a' magyar nyelvet tanító könyv. Nagy ditséretre méltó Szaller György úrnak, a' Foszoni Evangelica híres iskolában magyar nyelvet tanító közönséges Professornak az a' szorgalmatossága, melly szerént a' német ifjúságnak hasznára egy szép deákül és németül meg magyaráztatott Grammaticát írt, illyetén tzim alatt: *Ungarische Sprachlehre, lateinisch und deutsch erklärt, von Georg Szaller K. O. O. Professor der ungarischen Wissenschaft, in dem A. Gymnasio zu Prefsburg etc.* En ugyan mostani foglalatosságaim közl csak fél napot sem fordithattam ezen könyvetskének olvasására: mindazáltal a' mint futó szemekkel láttam, jó fundamentommal vagyon készítve, 's méltó, hogy a' magyar nyelvet kedvellő, 's tanulni akaró ifjúság magának meg szerezze. Ezen kívül írt ezen hasznos tanító egy más magyar könyvetskét is illyetén tzim alatt: *Külömb-külömb-féle példazatok, és oktatások, mesék, levelek, az általoknak le írása, és versozetek s. a. t.* Ebben is igen szép magyarság uralkodik, és igen hasznos dolgok fordulnak elő, mind a' világi történt dolgokból, mind a' természeti historiából, mind erköltsi tudományból. Minden dolog az jegyzésekben deákül és németül vagyon meg magyaráztatva. — És így kettős haszna vagyon ezen könyvetskének, mivel nemcsak nyelvet, hanem égyfersmind dologt is lehet ebből tanulni. Az elsőbbnek az árja 24, az utolsóbbnak pedig 20 krajtzár. Itten Bétsben N. Kurtzböck; Foszonban Löwe; Pesten Veingand uraknál; más városokban pedig a' magyar Literatura tanítóinál lehet ezeket meg szerezni.